

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

мода; вплив соціальних мереж; інформативність сленгових слів, збідненість словникового запасу молоді. В цілому, опитування показало, що попри суперечливість позицій, більшість респондентів молодого віку вважають, що використання сленгу робить мову більш яскравою і виразною. Його використання дозволяє молоді висловлюватися більш емоційно, але при цьому цілком культурно, без використання нецензурної лексики. Отже, незважаючи на мінуси, у вживанні сленгу в мовленні переважають все ж таки плюси.

Список використаної літератури

1. Ивин А. А. Искусство правильно мыслить. Москва: Просвещение, 1990. 240 с.
2. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський. О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: ДНУ «Енциклопедичне видавництво», 2004. 824 с.
3. Хорни К. Собрание сочинений. В 3 т. Т. 3. Наши внутренние конфликты; Невроз и развитие личности. Москва: Издат-во «У Фрейда», 1997. 696 с.

УДК 159.922.63

СТАВЛЕННЯ ЛЮДИНИ ДО ПРОЦЕСУ СТАРІННЯ

Апостол М., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053 «Практична психологія»,
3 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд. психол. наук, доцент Назаревич В.В.

Постановка проблеми. Причини збільшення в світі людей похилого віку в кожній країні мають свої підстави: у країнах з високим рівнем економіки – це подовження середньої тривалості життя, у країнах з відсталою економікою – це зменшення народжуваності, висока дитяча смертність, низький рівень життя, відповідно. Люди живуть у даний період часу довше і проблема наповненості та якості життя у поважному віці постала в новому ракурсі. Передчасний страх перед старістю паралізує бажання людини діяти, рухатись по життю, та призводить до стагнації в особистісному розвитку.

Метою статті є спроба окреслити основні моменти сприйняття людиною природнього процесу старіння. Також, метою даної статті є намагання знайти можливі шляхи подолання даної проблеми. Питання розвитку людини на пізніх етапах онтогенезу висвітлювалась в працях С.Л.Рубінштейна, Б.Г.Ананьєва, Н.В.Кузьміна, Л.І.Анциферова, М.Д.Александрова, Є.Ф.Рибалко, О.О.Бодальова, І.В.Давидовського [1, с.11].

Виклад основного матеріалу дослідження. Старіння є неминучим процесом, який має пройти кожна людина на своєму життєвому шляху. Думка, що страх перед старістю та смертю може з'явитись тільки в поважному віці є хибною. Дитина, яка важко переживала хворобу близької людини (бабусі або дідуся) та її смерть, може на довгі роки залишатись в стані страху перед старістю і, як її наслідку – смертю. Геронтофобія стає логічним підґрунтям страху смерті. Взагалі, подібне може трапитись у будь-якому віці, але, особливо сильними думки про наближення старості стають у дорослому зрілому віці. Примітно, що чоловіки і жінки переживають появу особливого ставлення до процесу старіння по різному і в різному віці. Жінки здебільшого задаються питаннями віку після тридцяти років. В цьому віці багато вже хто встигає реалізувати себе, як матір, дружина, здобути освіту та зробити професійну кар'єру. Головний страх жінки перед явищем старіння, це втрата привабливої зовнішності. Пояснити таке ставлення можливо, поперше, в багатьох країнах, зокрема в Україні, демографічною ситуацією, коли жінки вимушені конкурувати за чоловіків. Сучасне суспільство пропагує культ молодості і краси: потужна індустрія фармакології та медицини живиться за рахунок страхів жінок втратити привабливість та молодість. Зрозуміло, що жінка, яка втрачає рівновагу від панічного страху перед старінням, програє впевненість у собі молодим суперницям.

Страх перед старінням у чоловіків з'являється здебільшого після сорока років і пов'язане, в основному, з професійною діяльністю, страхом втрати роботи, як джерела існування. Привабливість також хвилює чоловічу стать в даному контексті, що пояснює прагнення чоловіків, спробувати відчувати себе молодшим, і таким чином, створити ілюзію відтермінування старості. У обох випадках, в основному, поява нових поглядів на старіння припадає на період кризи середнього віку.

Існує також етнічна сторона даної проблеми. У багатьох культурах з прадавніх часів старість асоціювали з мудрістю та життєвим досвідом. Повага до старших людей культивувалась. Перетворення, в останні двадцять років, понять соціальної норми, нівелювання етичних законів, послаблення християнської моралі в суспільстві, спровокували зміну ставлення до людини похилого віку. Старість почали прив'язувати до самотності, важких хвороб, недієздатності. Стереотип є настільки сильним, що навіть повні фізичного здоров'я люди іноді впадають у стан бездіяльності, заперечують свою соціальну повноцінність. Зацикловання людини на негативних думках носить деструктивний характер і гальмує подальший розвиток особистості. Депресивні прояви неминуче починають створювати умови для соматичних проблем в подальшому. Прогресуючі хворобливі стани фізичного та психічного здоров'я підсилюють страхи літніх людей: страх самотності, непотрібності, страх втрати близьких людей, завершення професійної діяльності [3, с.32]. Погіршує ситуацію загострення вікової кризи. Як наслідок, можливе зменшення пластичності психічного розвитку до базового рівня [2, с.149]. Існують різні думки щодо основного фактору, який впливає на довголіття людини. За однією з версій, одним з найголовніших факторів є спадковість, що можливо відстежити у однойцевих близнюків, та у декількох поколінь довгожителів [2, с.194]. Безперечним залишається вплив на швидкість старіння людини оточуючого середовища.

Отже, відношення особистості до факту старіння визначає напрямок, в якому даний процес буде протікати. Одним із страхів перед старінням, є страх втратити себе, як особистість, стати обузою для рідних. Вакуум, який виникає при виході на пенсію поглинає людину. Навіть у 60 років у деяких пенсіонерів починається процес швидкого одряхління. В стані деперсоналізації підсилюється відчуття соціальної неповноцінності. З цього моменту розгортається драматичний процес вмирання особистості. На фоні зазначених подій розвиваються функціональні серцевосудинні та нервові захворювання [2, с.201]. Страх швидкого старіння вичерпує до дна психічні, нервові ресурси, і життєві сили витрачаються на марно. Страх вбиває життєві сили особистості ще на півшляху до старості. Якщо поглянути на проблему з іншого ракурсу, то страх може також відігравати і позитивну роль: сприяти самозаглибленню, стимулювати творчу активність [2, с.32]. Про можливість прожити роки старості творчо і зацікавлено свідчать біографії великих учених, митців: І.П.Павлова, Б.Шоу, Л.М.Толстого, І.Канта, О.Ренуара [1, с.302]. Несподівані прояви творчості є одним із феноменів старості [1, с.304].

Отже, трансформація страху перед старінням у позитивне русло є вийграшним, як для особистості, так і для суспільства. Виникає питання, чому так не багато бажаючих піти творчим шляхом? Відповідь криється у зусиллях, які потрібно докласти людині, щоб подолати свій страх. Потрібно пройти шлях самопізнання, концентрації на вольових рішеннях, примусити себе почати робити корисні потрібні речі. Не в кожного мотивація на достатньому рівні, тому багато хто відмовляється від роботи над собою. Відношення до життєвого процесу з точки зору споживача, можливо, є найлегшим вирішенням проблеми, але, в кінцевому результаті призводить до деградації. Той хто знаходить внутрішні ресурси і намагається зробити своє життя насиченим, той просто не має часу на депресивні думки, той постійно у вирі подій. Акцент поведінки залежить від індивідуальних якостей особистості: хтось намагається ізолюватися від суспільства, інші навпаки прагнуть привернути до себе увагу, регресувати, вимагаючи від інших допомоги, а дехто діє активно і включається в суспільне життя.

Людина боїться не стільки процесу старіння, акту смерті, скільки передуючих їм переживань, безсилля старості, яке жахливо відчувати наодинці. Соціальна реабілітація відіграє

в даному процесі важливу роль. Значення набуває стан вищої нервової діяльності, психологічний, а не біологічний вік [2, с.165]. Дуже часто життєві невдачі намагаються прив'язати до віку, пояснити процесом старіння. По суті, важливим є те, наскільки людина почуває себе щасливою. Задача, яка ставиться перед людиною – це увійти в період старіння в гармонії із собою, зістаритися гарно, прийняти старість, як норму людського життя, як наступний неминучий етап.

Висновки. Отже, питання страху перед старінням є екзистенційним. Головною задачею є прийняття факту старості, як неменучого природного явища. Почуття самоповаги, адекватна самооцінка допоможуть людині адаптуватися до вікових змін, реалізувати себе в соціумі. Щасливим можна бути у будь-якому віці, все залежить від бажання пізнати себе, навчитися володіти собою. В основі відношення до себе має бути духовність, що наповнить життя сенсом у період старіння.

Список використаної літератури

1. Бочелюк В. Й., Черепехіна О. А. Геронтологія. Київ : КНТ. 2020. 435 с.
2. Долинська Л. В., Співак Л. М. Геронтопсихологія : навч. посіб. Київ : Каравела, 2018. 240 с.
3. Бурдова М. В., Ямницький В. М. Проблема страху смерті в похилому віці. *Психологія: реальність і перспективи* : зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне, 2014. Вип. 3. С. 31–34.
4. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ : Либідь, 2003. 376 с.
5. Порсева Х. О. Психічні особливості ціннісних орієнтацій людей поважного віку. *Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук України*. Київ, 2003. С. 131–141.

УДК 159.922.73: 159.923.32

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Бабич Л., здобувач ОС «магістр» спеціальності 053 «Психологія»,
2 курс, РДГУ

Науковий керівник: доктор психол. наук, професор Павелків Р.В.,

Постановка проблеми. Сучасні трансформації в українському суспільстві ставлять серйозні вимоги до особистості, до її моральності, духовності, внутрішніх сил для активного життя у соціально-психологічних і моральних умовах довкілля. Ствердження моральних цінностей у спонукальній сфері особистості та їх реалізація у поведінці є актуальними проблемами психологопедагогічної науки.

В умовах сьогодення, яке характеризується глобалізаційними тенденціями, стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та їх впровадженням в усі сфери життєдіяльності людини, високим динамізмом змін, мобільністю, інноваційними процесами, загальною напруженістю та асоціальними проявами, як ніколи гостро виступає моральна криза людства. Вона негативно позначається і на моральному розвитку дитини, що підсилюється потужним впливом інформаційних технологій на тлі зниження виховної функції сім'ї, дефіциту спілкування та знанневоцентричної освіти.

Мета статті - розкрити та проаналізувати вікові особливості морального розвитку особистості у період молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Моральна свідомість – це один із компонентів свідомості людини взагалі. Вона відображає ступінь асиміляції особистістю суспільної моралі.

Моральна свідомість і самосвідомість не даються від народження. Вищі регулюючі системи, до яких вони належать, формуються і розвиваються в процесі соціалізації. Засвоєння морально-етичних норм і вимог людського суспільства – провідний лейтмотив

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135